

MEMO dėl EESRK nuomonės dėl ES energetikos sistemos integravimo strategijos

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) nuomonė TEN 717 dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“

Nuoroda. COM(2020) 299 final

Svarbiausios Europos Komisijos komunikato nuostatos

Vadovaudamasi Europos žaliuoju kursu, Europos Komisija savo komunikate išdėsto strategiją ir 38 veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti, kad integruojama energetikos sistema, sukuriant skirtingų energijos nešiklių, infrastruktūrų ir vartojimo sektorių sąsajas, galėtų prisidėti prie veiksmingos, atsparios ir saugios energetikos sistemos ir sumažinti visuomenės išlaidas.

Europos Komisija ragina sukurti energetikos sistemą, kurios akcentas – energijos vartojimo efektyvumas. Strategijoje nustatyti konkretūs veiksmai, kaip praktiškai taikyti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir veiksmingiau naudoti vietos energijos išteklius pastatuose ir bendruomenėse. Komunikate taip pat siūloma spartinti energijos paklausos elektrifikavimą, pasiremiant daugiausia atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistema. Tuose sektoriuose, kuriuose elektrifikacija yra sudėtinga, strategijoje skatinamas švarus kuras, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį ir tvarius biodegalus bei biodujas.

Svarbiausios EESRK nuomonės nuostatos

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palaiko Komisijos ketinimą, kurį ji nurodė savo komunikate – elektros energijos sistemą integruoti į šilumos tiekimo ir transporto sistemą yra būtina siekiant tikslų, susijusių su poveikio klimatui neutralumu, energijos tiekimo saugumu (kuriam priskiriamas ir energijos importo mažinimas) ir Europos vartotojams prieinamomis ir Europos ekonomikai tinkančiomis kainomis. Tačiau Europos Komisija neatsako į daugelį svarbių klausimų ir neįvertina keletą labai svarbių energetikos pertvarkai aspektų.

Komisija neatsako į klausimą, kaip, remdamasi anglies dioksido neišskiriančiais arba mažai jo išskiriančiais energijos šaltiniais, ji ketina užtikrinti energijos tiekimo saugumą. Ji teigia, kad 84 proc. reikiamos energijos turi būti gaunama iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, tačiau tiksliai nenurodo, iš kokių išteklių turi būti gaminama likusi elektros energijos dalis. Atsižvelgiant į tai, kad energijos tiekimo saugumas yra ypač svarbus Europos ekonomikai ir vartotojams, tai yra nepriimtina, juolab kad, nepaisant efektyvumo srityje pasiektos pažangos, dėl šildymo ir transporto sektoriaus elektrifikacijos elektros energijos bus suvartojama daugiau.

EESRK sutinka su Komisija, kad išmetamo anglies dioksido neapmokestinimas arba nepakankamas apmokestinimas šildymo ir transporto sektoriuje yra rimta problema, kuri kyla integruojant sistemas. Tačiau nepakanka problemą tik aprašyti. Reikia konkrečių pasiūlymų, kaip ją spręsti. **Šiuo požiūriu Komisija yra pernelyg neryžtinga ir nekonkreči.**

Integruojant energetikos sistemą, tam tikruose sektoriuose reikia modernizuoti ir pritaikyti, o kartais net ir kurti visiškai naują energetikos infrastruktūrą. Tam reikalingos didžiulės investicijos, kurias galbūt galėtų palengvinti speciali Europos finansinė programa, prieinama visų valstybių narių įmonėms. **Atsižvelgiant į didelį kapitalo poreikį, taip pat labai svarbu kuo geriau išnaudoti esamą infrastruktūrą. Todėl pirmenybė turi būti teikiama technologiniams sprendimams, kurie yra prieinami siekiant greito ir veiksmingo sistemų integravimo.** Energijos vartojimo efektyvumui, ypač pramoniniuose procesuose, turi būti teikiama pirmenybė

visų kitų metodų atžvilgiu. Be to, nustatant prioritetus turi būti nurodyta, kokia technologija yra tinkamiausia kokiai prietaikai, leidžiančiai integruoti sistemas. Vėliau į tai atsižvelgiant galima planuoti atitinkamas investicijas į infrastruktūrą. **Šiuo požiūriu Komisijos komunikatas yra pernelyg neaiškus.**

Komunikate itin daug dėmesio skiriama vandeniliui ir jūros vėjo energijai. Tai yra svarbios technologijos, tačiau jos turėtų būti naudojamos tik kaip papildomos, t. y. ten, kur nebegali būti naudojama sausumos vėjo ir saulės energija, taip pat trumpalaikiai kaupikliai, pvz., baterijos. Juk sausumos vėjo ir saulės energija artimiausiu metu bus ne tik pigiausios energijos gamybos rūšys. Visų pirma sausumos vėjo energija ir fotovoltinė technologija leidžia sistemas integruoti tiesiogiai: pavyzdžiui, vietoje naudojant saulės energiją elektromobiliui pakrauti arba vėjo energiją naudojant priemonėms elektros energiją paversti šiluma. **Šio didelio sausumos vėjo energijos ir fotovoltinės technologijos potencialo Komisija savo komunikate nemini ir EESRK tai vertina kaip didžiulį trūkumą.**

Sistemų integravimas gali paspartinti inovacijų plėtrą Europos ekonomikoje ir taip padidinti tarptautinį Europos ekonomikos konkurencingumą. Tačiau tai pavyks tik tada, jei integruojant sistemas bus pasinaudota skaitmeninimo galimybėmis: dirbtinis intelektas ir mašinų mokymasis gali būti labai reikšmingi pagal poreikius tiekiant energiją elektros energijos, šildymo ir transporto sektoriams. Tačiau tokių technologijų diegimas turi būti kruopščiai įvertintas atsižvelgiant į jų naudingumą ir galimas etines problemas, ypač susijusias su duomenų suverenumu, ir ruošiantis tokiam diegimui reikėtų imtis iniciatyvos užtikrinti tinkamų specialistų rengimą. **Neaišku, kodėl Komisija komunikate tam neskiria deramo dėmesio.**

Komitetas norėtų atkreipti dėmesį į šioje nuomonėje iškeltus klausimus, kuriems Komisijos komunikate skirta pernelyg mažai dėmesio. Visų pirma svarbu pabrėžti aktyvaus piliečių dalyvavimo integruojant energetikos sistemą svarbą. **Būtent šiuo klausimu Komisijos komunikatas nuvilia, nes piliečiai jame laikomi tik vartotojais, kuriems tik trūksta informacijos.**